

Qui tolera l'esclavitud?

Competències específiques i criteris d'avaluació vinculats

Competència específica 1 a desenvolupar

1. Traduir i comprendre textos llatins de dificultat creixent i justificar la seva traducció, amb la identificació i l'anàlisi dels aspectes bàsics de la llengua llatina i les seves unitats lingüístiques i amb la reflexió d'aquestes mitjançant la comparació amb les llengües d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per tal realitzar una lectura comprensiva, directa i eficaç i una interpretació raonada del seu contingut.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2.

Criteris d'avaluació

1.1. Realitzar traduccions directes o inverses de textos o fragments de

dificultat adequada i progressiva, amb correcció ortogràfica i expressiva, identificant i analitzant unitats lingüístiques regulars de la llengua i apreciament variants i coincidències amb altres llengües conegudes.

1.2. Seleccionar el significat apropiat de paraules polisèmiques i justificar la decisió, tenint en compte la informació cotextual o contextual i utilitzant eines de suport al procés de traducció en diferents suports, com ara llistes de vocabulari, glossaris, diccionaris, mapes o atlas, correctors ortogràfics, gramàtiques i llibres d'estil.

1.3. Revisar i esmenar les pròpies traduccions i la dels companys i les companyes, realitzant propostes de millora i argumentant els canvis amb terminologia especialitzada a partir de la reflexió lingüística.

1.4. Realitzar la lectura directa de textos llatins de dificultat adequada identificant les unitats lingüístiques més freqüents de la llengua llatina, comparant-les amb les de les llengües del repertori lingüístic propi i assimilant els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics del llatí.

1.5. Registrar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua llatina, seleccionant les estratègies més adequades i eficaces per a superar aquestes dificultats i consolidar el seu aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el portafolis Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent-los explícits i compartint-los.

Competència específica 2 a desenvolupar

3. Llegir, interpretar i comentar textos llatins de diferents gèneres i èpoques, amb l'assumpció del procés creatiu com a complex i inseparable del context històric, social i polític i de les seves influències artístiques, per identificar la seva genealogia i la seva aportació a la literatura europea.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL4, CCEC1, CCEC2.

Criteris d'avaluació

3.1. Interpretar i comentar textos i fragments literaris llatins de diversa índole i de creixent complexitat, aplicant estratègies d'anàlisi i reflexió que impliquin mobilitzar la pròpia experiència, comprendre el món i la condició humana i desenvolupar la sensibilitat estètica i l'hàbit lector.

3.2. Analitzar i explicar els gèneres, temes, tòpics i valors ètics o estètics d'obres o fragments literaris llatins comparant-los amb obres o fragments literaris posteriors, des d'un enfocament intertextual.

3.4. Crear textos individuals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'hagi partit de la civilització i cultura llatines com a font d'inspiració.

Sabers bàsics

-La traducció: tècniques, processos i eines.

-Principals gèneres de la literatura llatina: origen, tipologia, cronologia, temes, motius, tradició, característiques i principals autors.
-Història i organització política i social de Roma com a part essencial de la història i cultura de la societat actual.
-Institucions, creences i formes de vida de la civilització llatina des de la perspectiva sociocultural actual.
-Relació de Roma amb cultures estrangeres (Grècia, el cristianisme...).

Context

Educatiu i social.

Dinàmiques de presa de consciència

La història és *magistra vitae* i, per això, aprofundirem en l'estudi de la societat romana, el gran desenvolupament de la qual es va sustentar, en gran mesura, en la institució de l'esclavitud. A qui beneficiava aquest sistema econòmic? Quins eren aquests beneficis? Quines implicacions econòmiques i socials va tenir l'augment exponencial d'esclaus?

Eren les dones i els nins especialment vulnerables a l'esclavitud? Quines possibilitats hi havia de sortir de la situació d'esclavitud? No els creava als romans cap tipus de dilema moral?

L'article 4 de la declaració universal dels drets humans diu que *"Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes"*. En el món actual, però, s'estima que més de 50 milions de persones viuen en situació d'esclavitud. Per això ens demanam "Qui tolera l'esclavitud?" Són les persones que, contra la seva voluntat, s'hi veuen sotmeses? Són les persones que les obliguen a estar-hi sotmeses les úniques responsables d'aquesta injustícia? O potser en som tots responsables perquè ens beneficiam de l'explotació d'altres éssers humans? Cercarem resposta a totes aquestes preguntes, aproximant-nos a la història i la civilització romana a partir dels seus testimonis, i prendrem consciència de la greu injustícia social que, tot i ser il·legal

a tot el món, encara pateixen milions de persones.

La SA s'organitza en diverses fases, cada una de les quals proposa diverses tasques o productes per a desenvolupar les competències específiques. Per comprovar el progrés i el procés d'aprenentatge dels alumnes, el docent crearà les rúbriques oportunes i, després de consensuar-les amb l'alumnat, les hi donarà a conèixer perquè faci seus els objectius de cada fase i pugui fer una autoavaluació continuada de la seva feina. Els alumnes recopilaran en un portafolis personal totes les tasques de les diferents fases de la SA. Després de la retroacció per part del docent, les revisarà i reflexionarà sobre el seu propi aprenentatge.

Instruccions i material

Ordinadors per a certes tasques de recerca i de treball cooperatiu.
Fitxa de la rutina de pensament 3,2,1 pont.
Targetes de *role-playing* per a la dinàmica de compra-venda d'esclaus.

Selecció de materials dels quals extreure'n informació sobre l'esclavitud al món romà.

Qüestionari sobre l'esclavitud a l'antiga Roma.

Llista de vocabulari relacionat amb l'esclavitud.

Dossier de textos llatins (originals o adaptats) que contenguin algun tipus de testimoni de l'esclavitud al món romà, seleccionats pel professor en funció dels aspectes de llengua llatina que es vulguin treballar.

Selecció d'obres de Plaute.

Descripció i planificació de la tasca o tasques. Tipus i característiques del producte o productes obtinguts

Per posar en comú els coneixement previs i les idees inicials dels alumnes sobre l'esclavitud, es fa una rutina de pensament 3, 2, 1 pont, que es podrà reprendre en acabar la SA per contrastar amb els coneixements apresos. Per sensibilitzar sobre la injustícia de l'esclavitud es farà una dinàmica de *role-playing* en què han d'improvisar, en grups de 3, la compra-venda d'un esclau. En

acabar, cada alumne explica com s'ha sentit des de la seva posició i justificar per què ha actuat de la manera que ho ha fet.

A partir dels diferents materials treballats, es va confeint un llistat de vocabulari relacionat amb l'esclavitud, que s'anirà ampliant al llarg de tota la SA.

FASE 1: L'esclavitud a Roma.

Es creen equips base i grups d'experts de treball cooperatiu. Es proporcionen als alumnes els materials d'on obtenir informació sobre diferents aspectes de l'esclavitud. Cada grup d'experts investiga sobre un subtema i n'elabora una infografia que servirà de suport per traslladar la informació als companys del grup base. Cada equip base resol un qüestionari sobre l'esclavitud a Roma, dividit en tantes seccions com membres hi hagi a cada equip.

FASE 2: L'esclavitud als textos llatins.

A partir d'una selecció de textos llatins (originals o adaptats) que tractin o reflecteixin l'esclavitud a Roma es treballen els sabers

bàsics del Bloc I i la competència específica 1.

FASE 3: L'esclavitud a la literatura llatina: les comèdies de Plaute.

Es creen nous grups de treball, a cada un dels qual s'atorga una obra de Plaute perquè n'estudiï l'argument, els personatges, l'estructura, el llenguatge, etc., i se'ls proporciona una selecció de textos de l'obra que ha de treballar amb un seguit de preguntes de comprensió, orientades a observar les característiques de l'obra de Plaute i el reflex de la situació dels esclaus a Roma. Cada grup prepara un document amb l'explicació de l'argument de l'obra que ha preparat i les cites que reflecteixen els trets generals de la comèdia plautina i la caracterització dels esclaus.

FASE 4: Reflexió sobre l'esclavitud.

Tasca individual a escollir entre la redacció d'una "*manumissio per epistulam*" o d'una autobiografia fictícia. D'entre tots els textos treballats a les fases prèvies,

cada alumne selecciona un personatge (històric o literari) i, posant-se en la seva pell, redacta bé una carta de manumissió d'un esclau, si és un ciutadà, o bé una autobiografia fictícia, si és un esclau.

Ambdues opcions hauran de contenir, com a mínim, la següent informació: origen de l'esclau; qui, com, quan i per quant el va adquirir; quins serveis ha realitzat a l'amo i per quant de temps; com i per què se li ha concedit la manumissió.

Es llegeixen totes les cartes i s'obre un espai per a la reflexió final, amb dades sobre el nombre de persones que viuen en situació d'esclavitud a l'actualitat i sobre noves formes d'esclavitud. Finalment, es tanca la SA reprenent la rutina de pensament 3, 2, 1 pont i empenant-la amb noves preguntes i idees al respecte de l'esclavitud.

Procediments de retroacció, revisió i supervisió per part del professorat

En distints moments del procés

de realització de les tasques, el professor les revisarà i farà propostes de millora als alumnes. En funció de les tasques o productes a avaluar, hi ha rúbriques individuals (per a la traducció, el portafolis o la producció final de la fase 4) o per a grups (per a les infografies, els arguments i els comentaris de les obres de Plaute).

Procediment d'avaluació final, qualificació i transferència del coneixement

Els criteris corresponents a la competència específica 1 es valoraran mitjançant les traduccions i les revisions i esmenes dels propis alumnes, que quedaran registrades al portafolis. Els criteris de la competència específica 3 es valoraran a partir dels comentaris de text i l'exposició dels arguments de les obres de Plaute i dels productes finals. Els criteris de la competència 4 es valoraran a partir de les infografies, les exposicions i el qüestionari de la fase 1, així com també del producte final.

BATXILLERAT. 2n curs. Llatí II

S'ha de tenir sempre en compte el progrés de cada alumne durant tota la SA, valorant tant els resultats de les tasques proposades com els coneixements i habilitats assolits durant l'activitat.

Aquesta situació d'aprenentatge permet transferències de coneixements amb:

- Matèries lingüístiques, per la comprensió i expressió oral i escrita.
- Geografia i història, perquè el coneixement del passat contribueix a entendre el present.
- Filosofia, per la necessitat de prendre consciència de la dignitat de l'ésser humà i de tenir unes lleis que protegeixin els més vulnerables i lluitin contra les desigualtats socials.
- Economia, per la presa de consciència de la conveniència de les relacions laborals justes.